

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki

SSN Agnieszka Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 12 lutego 2025 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUa 10/19,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1 i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Leszek Bielecki Renata Żywicka Agnieszka Żywicka

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 2 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z odwołania M.N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie w przedmiocie przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek, na skutek apelacji M.N. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 27 września 2018 r. (którym oddalono odwołanie), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję nr [...] Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie z 22 grudnia 2017 r. w ten sposób, że stwierdza, iż M.N. nie odpowiada za zobowiązania P. Spółki z o.o. w likwidacji za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r. oraz za wrzesień 2012 r. i oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt I); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami (pkt II); zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie na rzecz M. N. kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

Na mocy umowy z 23 lutego 2009 r., sporządzonej w formie aktu notarialnego, M.N. i D.N. zawiazali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, działającą pod firmą P. Spółka z o.o. z siedzibą w W. Spółka została powołana na czas nieokreślony, a przedmiotem jej działalności było doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, reklama; badania i analizy techniczne; badanie rynku i opinii publicznej, działalność portali internetowych; działalność usługowa z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych; działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych; działalność usługowa w zakresie informacji oraz działalność komercyjna. Prezesem zarządu Spółki od 23 lutego 2009 r. był M.N. Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 lutego 2009 r. Spółka była zgłoszona jako płatnik składek oraz zatrudniała pracowników i zleceniobiorców, w związku z czym była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz P. i Fundusz G.. Z uwagi na niewywiązywanie się z obowiązku, na koncie Spółki powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia. M. N. nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości. Należności z tytułu składek zostały objęte postępowaniem egzekucyjnym

wszczęty przez Dyrektora III Oddziału ZUS w Warszawie. Egzekucja była prowadzona prawidłowo i okazała się bezskuteczna.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy stwierdził, że M.N., jako prezes zarządu spółki, ponosi odpowiedzialność za zobowiązania P. spółki z o.o. w likwidacji z tytułu nieopłaconych w okresie od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r. składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz P. i Fundusz G. wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami egzekucyjnymi, w łącznej kwocie 47.095,00 zł, w tym na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r.; za wrzesień 2012 r., czerwiec 2013 r. oraz sierpień 2013 r. w łącznej kwocie 35.450,17 zł (w tym składki -22.233,47 zł; odsetki za zwłokę na dzień 22 grudnia 2017 r. - 11.418,00 zł; koszty egzekucji - 1.799,10 zł);

- ubezpieczenia zdrowotne za okres od grudnia 2011 roku do lipca 2012 r.; za wrzesień 2012 r., czerwiec 2013 r. oraz sierpień 2013 r. w łącznej kwocie 8.767,78 zł (w tym składki - 5.495,78 zł; odsetki za zwłokę na dzień 22 grudnia 2017 r. - 2.827,00 zł; koszty egzekucji - 445,00 zł);

- Fundusz P. i Fundusz G. za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r.; za wrzesień 2012 r., czerwiec 2013 r. oraz sierpień 2013 roku w łącznej kwocie 2.876,65 zł (w tym: składki - 1.798,45 zł; odsetki za zwłokę na dzień 22 grudnia 2017 r. - 926,00 zł; koszty egzekucji - 152,20 zł).

Decyzja została wydana 22 grudnia 2017 r. oraz tego samego dnia wysłana za pośrednictwem poczty. Odwołujący się odebrał ją 4 stycznia 2018 r.

W zasadzie jedyną kwestią sporną w niniejszej sprawie była zasadność/bezzasadność podniesionego przez odwołującego się zarzutu przedawnienia.

W niniejszej sprawie M.N. bezspornie od 23 lutego 2009 r. pełnił funkcję zarządu Spółki P. Spółka z o.o. w likwidacji w W. Bezsporne jest również, iż w okresie pełnienia tej funkcji za jego kadencji Spółka nie wywiązywała się z obowiązku opłacania należnych składek, wskutek czego zaciągnęła wierzytelności z tytułu nieopłacania składek. W przedmiotowej sprawie obie strony zgodnie stwierdziły, że wszczęta przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych egzekucja przebiegała prawidłowo i okazała się bezskuteczna.

Sporne zaś w niniejszej sprawie były odmienne poglądy stron w zakresie interpretacji § 118 Ordynacji podatkowej, co w konsekwencji spowodowało spór w przedmiocie ewentualnego występowania przedawnienia roszczeń. M.N. przyjął stanowisko, że zgodnie z przywołanym przepisem zaskarżona decyzja wywołuje dla niego skutki prawne co do ważności zobowiązań od dnia jej doręczenia, tj. od 4 stycznia 2018 r., nie zaś od dnia jej wydania, czyli 22 grudnia 2017 r. W tej sytuacji, odwołujący się przyjął, że jego ewentualne zobowiązania nie mogą już obejmować okresu pomiędzy styczniem a lipcem 2012 r. i za wrzesień 2012 r., ponieważ częściowo upłynęło więcej niż 5 lat od daty wymagalności składek ZUS objętych zaskarżoną decyzją. Organ rentowy nie zgodził się z tym stanowiskiem stwierdzając, że data doręczenia decyzji, tj. 4 stycznia 2018 r. pozostaje bez znaczenia, ponieważ termin odnoszący się do decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej dotyczy wydania decyzji.

Zgodnie z art. 118 § 1 zdanie pierwsze Ordynacji podatkowej, nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat.

Za nietrafny Sąd pierwszej instancji uznał pogląd odwołującego się, gdyż stosownie do art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej, termin wymagalności najdawniejszej zaległości składkowej, o jakiej mowa w zaskarżonej decyzji - za grudzień 2011 r., przypadał na 15 dzień następnego miesiąca, tj. na 16 stycznia 2012 r. Od końca roku, w jakim ta zaległość powstała, tj. od 31 grudnia 2012 r. do dnia wydania zaskarżonej decyzji, tj. do 22 grudnia 2017 r., nie upłynął okres 5 lat.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją odwołującego się w części dotyczącej należności za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r. oraz za wrzesień 2012 r., a także w części dotyczącej orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł, w której wniósł on „o uchylenie tego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia w celu prawidłowego ustalenia rzeczywistej kwoty jego odpowiedzialności za zobowiązania Spółki P. sp. z o.o. w likwidacji z tytułu niepłaconych składek ZUS”.

Sąd Apelacyjny wskazał, że generalnie podziela ustalenia faktyczne dokonane w sprawie, jako sekwencje opisanych przez Sąd pierwszej instancji zdarzeń, przyjmując je za własne. Zauważył wszakże, że Sąd pierwszej instancji

relacjonując treść zaskarżonej decyzji nie przytoczył jej pełnej treści podając, że ustalona nią odpowiedzialność odwołującego się obejmowała nieopłacone przez Spółkę składki za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r. Tymczasem odpowiedzialnością tą objęto także składki za wrzesień 2012 r., czerwiec 2013 r. oraz sierpień 2013 r.

Następnie Sąd Apelacyjny podkreślił, że co do zasady, apelujący bezpodstawnie zarzucił, że zaskarżony wyrok narusza art. 118 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, gdyż bezpodstawnie uznano w nim, że przewidziany w przepisie upływ 5 lat, po którym następuje przedawnienie możliwości wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej winien być liczony do dnia doręczenia decyzji w tym przedmiocie a nie od dnia jej wydania. Stanowisko apelującego w wyżej wskazanym zakresie jest błędne. Pojęcie wydania decyzji, określonej w art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej nie oznacza jej doręczenia. Chociaż przedmiotowy problem nie był jednakowo rozstrzygany w judykaturze, to w chwili obecnej, tak w doktrynie, jak i orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że wydanie decyzji na podstawie art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej nie obejmuje obowiązku jej doręczenia.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko zajmowane w przytoczonym orzecznictwie. Zaskarżone orzeczenie Sądu pierwszej instancji uznał jednak w części objętej apelacją za nietrafne. Wstępnie stwierdził, że w odniesieniu do odpowiedzialności osób trzecich za zaległości z tytułu składek mają zastosowanie dwa terminy przedawnienia, tj. pięcioletni termin do wydania decyzji stwierdzającej ową odpowiedzialność (wskazany wyżej art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz pięcioletni termin przedawnienia należności wynikających z tej decyzji (art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny zachowania przez organ rentowy terminu do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej). Organ rentowy wskazany termin do wydania decyzji zachował, gdyż najwcześniej należne składki (za grudzień 2011 r.) były wymagalne 15 stycznia 2012 r. i od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość (31 grudnia 2012 r.) do dnia wydania zaskarżonej decyzji (22 grudnia 2017 r.) nie upłynęło 5 lat.

Rozważania dotyczące pięcioletniego terminu przedawnienia należności wynikających z tej decyzji (art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) były natomiast przy rozpoznaniu sprawy zbędne, albowiem prawidłowość decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za składki ocenia się według stanu z daty jej wydania, a nie z chwili orzekania przez sąd - wydział ubezpieczeń społecznych na skutek odwołania od tej decyzji, ponieważ może ona zostać wydana do upływu przedawnienia zobowiązania podatkowego (składkowego), co następuje, zgodnie z art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej z upływem 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można jednak tracić z pola widzenia kwestii przedawnienia, z mocy art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, należności składkowych, do uiszczenia których zobowiązana była Spółka, a za które zaskarżoną decyzją przypisano odpowiedzialność odwołującemu się. Należności z tytułu składek ulegają bowiem przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, a w sprawie względem odwołującego się nie zaszły okoliczności przewidziane w ust. 5-6 powołanego przepisu. Odpowiedzialność przewidziana w art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa jest odpowiedzialnością subsydiarną za cudzy dług, ale decyzja organu rentowego ustalająca tę odpowiedzialność ma charakter konstytutywny.

Powyższe argumenty zdecydowały o częściowej zmianie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i stwierdzeniu, że odwołujący się nie odpowiada za zobowiązania Spółki za okres od grudnia 2011 r. do lipca 2012 r. oraz za wrzesień 2012 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył w części, tj. w pkt I w zakresie w jakim zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą decyzję oraz pkt II i III.

Skarżący podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na rozpoznanie sprawy: 1) art. 231 k.p.c., przez błędne przyjęcie, iż odwołujący się nie odpowiada za zobowiązania spółki P. Sp. z o.o. za okres grudzień 2011 r. – lipiec 2012 r. oraz za wrzesień 2012 r. z uwagi na przedawnienie zobowiązań wobec spółki, pomimo że zobowiązania te w dacie wydania decyzji nie

były przedawnione; 2) art. 327¹ k.p.c., przez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu, na jakiej podstawie Sąd Apelacyjny uznał, iż odwołujący się nie odpowiada za zobowiązania spółki na skutek ich przedawnienia, pomimo stwierdzenia, iż decyzja organu rentowego w dacie jej wydania była prawidłowa.

Skarżący podniósł również zarzut naruszenia prawa materialnego: 1) art. 116 § 1, § 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U z 2021 r., poz. 1540), przez ich błędne zastosowanie, mimo iż z treści tych przepisów wynika wprost, iż członek zarządu spółki kapitałowej odpowiada solidarnie z innymi członkami zarządu całym swoim majątkiem, a odpowiedzialność ta obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 oraz art. 52a powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu; 2) art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 24 ust. 5d, w zw. z art. 31 ustawy systemowej, przez błędną wykładnię przejawiającą się uznaniem, iż odwołujący się nie odpowiada za zobowiązania spółki P. z uwagi na ich przedawnienie pomimo, że w dacie wydania decyzji przenoszącej odpowiedzialność na odwołującego się nie upłynął 5 letni okres przedawnienia; 3) art. 24 ust. 4-6 ustawy systemowej, przez ich zastosowanie bez wskazania konkretnego przepisu pomimo że nie wszystkie przepisy wskazane przez Sąd w „przedziale 25-26” odnoszą się do odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania płatnika składek.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania odwołującej się spółki oraz o zasądzenie od odwołującej się spółki na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej okazały się zasadne w stopniu wystarczającym do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; bierze jednak z

urzędu pod rozagę nieważność postępowania. W niniejszej sprawie skarga kasacyjna została zbudowana na zarzutach naruszenia prawa procesowego i materialnego. W pierwszej kolejności konieczne jest zbadanie zarzutów naruszenia prawa procesowego podniesionych w ramach procesowej podstawy zaskarżenia, ponieważ dopiero stwierdzenie, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało przeprowadzone prawidłowo pozwoli na rozpoznanie zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego rozpoznającą niniejszą sprawę uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 327¹ k.p.c. mimo że, co do zasady naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (aktualnie uregulowanych w art. 327¹ i art. 387 § 2¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy skutek uchybienia wymaganym stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Należy tutaj jednak przypomnieć skarżącemu, że od 7 listopada 2019 r. elementy konstrukcyjne uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, określa samodzielna regulacja z art. 387 § 2¹ k.p.c. i ten przepis należy wskazywać odnosząc się do sposobu konstrukcji i treści uzasadnienia wyroku wydanego w postępowaniu apelacyjnym.

Zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, chyba że sąd drugiej instancji zmienił lub uzupełnił te ustalenia; jeżeli sąd drugiej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe lub odmiennie ocenił dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji, uzasadnienie powinno także zawierać ustalenie faktów, które sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W wyroku I PSKP 3/21 Sąd Najwyższy stwierdził, że konstrukcja uzasadnienia sądu odwoławczego nie może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji oraz podzielił oceny prawne sądu pierwszej instancji. Konieczne jest jeszcze odniesienie się do poszczególnych istotnych zarzutów apelacji. Uzasadnienie wyroku (także wyroku sądu drugiej instancji) powinno zawierać: 1) wskazanie podstawy

faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W przypadku uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji dochodzi jeszcze konieczność odniesienia do poszczególnych zarzutów apelacji, zwłaszcza gdy są to zarzuty istotne, obszernie uzasadnione, odnoszące się do meritum sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2021 r., I PSKP 3/21, OSNP 2022 nr 1, poz. 2).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego zgodnie podkreśla się, że uzasadnienie orzeczenia sądu drugiej instancji nie może sprowadzać się tylko i wyłącznie do tych elementów, o których stanowi obecnie art. 387 § 2¹ k.p.c. (przyjęcie za własne ustaleń faktycznych i ocen prawnych sądu pierwszej instancji), jeżeli w apelacji zostały podniesione istotne zarzuty i argumenty prawne kwestionujące stanowisko sądu pierwszej instancji. W takiej sytuacji procesowej uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego powinno zawierać dodatkowo odniesienie się do tych zarzutów apelacyjnych obok elementów konstrukcyjnych wyraźnie wymienionych w art. 387 § 2¹ k.p.c. Skrócona wersja uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, o której stanowi art. 387 § 2¹ k.p.c., ma w założeniu ustawodawcy służyć temu, aby sąd odwoławczy skupił się na przedstawieniu argumentacji prawnej odpierającej zarzuty apelacji bez powielania ustaleń faktycznych i rozważań prawnych sądu pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2022 r., I USKP 76/21, OSNP 2022 nr 12, poz. 125). Obowiązek rozpoznania zarzutów apelacyjnych spoczywający na sądzie drugiej instancji modyfikuje w odpowiedni sposób wymogi uzasadnienia wyroków sądu drugiej instancji. Z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. wynika, że wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku sądu drugiej instancji powinno obejmować ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych. Ocena zarzutów apelacyjnych powinna być zatem nie tylko przeprowadzona przez sąd drugiej instancji, lecz także odpowiednio omówiona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2024 r., II CSKP 1231/22, LEX nr 3670027).

Relevantne w rozpoznawanej sprawie jest że, dopuszcza się możliwość zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wskutek braku ustaleń faktycznych, zarzutem naruszenia prawa materialnego przez jego niezastosowanie,

ponieważ o prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania. Natomiast jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, której dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej (zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2023 r., I CSK 5530/22, LEX nr 3717398).

Przedstawione judykaty i zawarte w nich poglądy korespondują z ukształtowanym dorobkiem orzecznictwem Sądu Najwyższego odnoszącym się do zarzutu naruszenia przepisów procesowych normujących zasady sporządzania i elementy konstrukcyjne uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., art. 328 k.p.c., art. 391 k.p.c.), że przepisy te tylko wyjątkowo mogą stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, a mianowicie gdy niezachowanie jego wymagań konstrukcyjnych będzie czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003, nr 15, poz. 352) lub gdy treść uzasadnienia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, LEX nr 949020) albo nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną.

Odnosząc powyższe ustalenia do realiów rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że Sąd Apelacyjny zmieniając wyrok Sądu Okręgowego wprowadził podzielił ustalenia faktyczne i częściowo podzielił ustalenia prawne Sądu Okręgowego, jednakże rację ma skarżący, że Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił na jakiej podstawie prawnej odwołujący się nie odpowiada za zobowiązania spółki na skutek ich przedawnienia, pomimo stwierdzenia, że decyzja organu rentowego w dacie jej wydania była prawidłowa, w tym zakresie uzasadnienie uniemożliwia kontrolę kasacyjną.

Sąd Apelacyjny wydając zaskarżone orzeczenie pomimo stwierdzenia, iż należności spółki w dacie wydania decyzji przenoszącej odpowiedzialność za

zobowiązania spółki na Odwołującego nie uległy przedawnieniu uznał, iż Odwołujący nie odpowiada za zobowiązania spółki w okresie wskazanym w rozstrzygnięciu. Ze względu na brak uzasadnienia przyczyn dla takiego stwierdzenia można jedynie domniemywać, iż Sąd wydając zaskarżone orzeczenie przyjął, że zobowiązania za ww. okres w stosunku do płatnika składek uległy przedawnieniu (w dacie orzekania), a tym samym nie ma podstaw do obciążania Odwołującego odpowiedzialnością za zobowiązania spółki. Jednakże nie przedstawił w tym zakresie argumentacji prawnej lakonicznie stwierdzając, że „ (...) w sprawie względem odwołującego się nie zaszły okoliczności przewidziane w ust. 5-6 powołanego przepisu (art. 24 ust. 5-6 ustawy systemowej). Odpowiedzialność przewidziana w art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa jest odpowiedzialnością subsydiarną za cudzy dług, ale decyzja organu rentowego ustalająca tę odpowiedzialność ma charakter konstytutywny”. Jeżeli Sąd dokonuje nowej, odmiennej od dotychczasowej wykładni przepisów prawa powinien wyjaśnić dlaczego nie zgadza się z dotychczasową linią orzecniczą, a następnie winien wskazać argumentację, która pozwoli stronie postępowania na zapoznanie się z rozumowaniem Sądu i dokonanie oceny co do zasadności złożenia środka zaskarżenia. Tych ustaleń zabrakło w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do materialnoprawnej podstawy zaskarżenia w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, w którym wskazuje się, że przedawnienie należności składowych należy oceniać według stanu prawnego, który obowiązywał w dniu upływu terminu przedawnienia, uwzględniając zdarzenia powodujące nierozpoczęcie, zawieszenie lub przerwanie biegu tego terminu, a także podjęte działania mające wpływ na wydłużenie terminu wymagalności należności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., II USKP 17/22, LEX nr 3537845).

Z kolei w postanowieniu z 16 września 2021 r., II USK 257/21 (LEX nr 3244497) Sąd Najwyższy orzekł, że upływ przedawnienia zobowiązania płatnika w toku postępowania przed sądem odwoławczym (sądem ubezpieczeń społecznych) w przedmiocie odpowiedzialności osoby trzeciej za zobowiązania płatnika, nie może być brany pod uwagę przez, ten sąd ze względu na obowiązującą zasadę orzekania o legalności decyzji według stanu z dnia jej wydania. W judykatach Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność

decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Wynika to z istoty postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w którym sąd dokonuje kontroli wyłącznie tych rozstrzygnięć o prawach i obowiązkach stron stosunku ubezpieczenia społecznego, które zostały uprzednio podjęte przez organ rentowy. Wprawdzie kontrola ta ma wymiar pełny i wszechstronny (w przeciwieństwie do kontroli sprawowanej przez sądownictwo administracyjne), a jednym z jej instrumentów jest możliwość prowadzenia przez sąd ubezpieczeń społecznych postępowania dowodowego na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego, to jednak rozstrzygnięcie sprawy przez sąd ubezpieczeń społecznych (po przeanalizowaniu na nowo wszelkich okoliczności faktycznych i prawnych) musi odnosić się do przedmiotu objętego treścią decyzji organu rentowego. Innymi słowy, zakres kognicji sądu ubezpieczeń społecznych jest ściśle uzależniony od tego, co było przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego.

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie motywy wyroku uniemożliwiają kontrolę oceny toku wyводу, który doprowadził do rozstrzygnięcia. Treść uzasadnienia wyroku nie pozwala na dokonanie kontroli orzeczenia w zakresie prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego. Nie pozwala na zweryfikowanie prawidłowości wykładni i subsumpcji, tj. na ocenę, czy prawidłowo został zastosowany art. 24 ust. 4-6 ustawy systemowej do ustalonego stanu faktycznego, gdyż Sąd nie przeprowadził w tym zakresie żadnych ustaleń faktycznych i prawnych. Sąd Apelacyjny jedynie wskazał, że „(...) w sprawie względem odwołującego się nie zaszły okoliczności przewidziane w ust. 5-6 powołanego przepisu. Odpowiedzialność przewidziana w art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa jest odpowiedzialnością subsydiamą za cudzy dług, ale decyzja organu rentowego ustalająca tę odpowiedzialność ma charakter konstytutywny” (strona 19-20 uzasadnienia wyroku).

Wskazany brak zaskarżonego wyroku uniemożliwia kontrolę kasacyjną orzeczenia pod kątem naruszenia prawa materialnego gdyż, nie są znane przyczyny dla których Sąd Apelacyjny postąpił odmiennie niż jest to przyjęte w utrwalonym w podobnych sprawach orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przy ponownym rozpoznaniu niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny powinien uargumentować dlaczego nie podzielił ustaleń prawnych Sądu Okręgowego w odniesieniu do ustalonego stanu

faktycznego, ewentualnie uzupełnić dowody w postępowaniu odwoławczym i dokonać szczegółowej argumentacji prawnej dlatego stwierdził, że w sprawie względem odwołującego nie zaszły okoliczności przewidziane w ust. 5-6 przepisu art. 24 ustawy systemowej. Dopiero wówczas możliwa będzie ocena kasacyjna tych motywów wyroku.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. O kosztach orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

M.G.